

پاسخ‌های مبهم غرب به خواسته‌های روشن ایران

دومین روز از مذاکرات مسکو دیروز در شرایطی برگزار شد که در روز اول ایران پیشنهادهای پنج‌گانه خود را به نمایندگان شش قدرت جهانی اعلام کرده و از آنها خواسته بود که موضع خود را درباره این پیشنهادهای مشخصا درباره موضوع حق غنی‌سازی ایران اعلام کنند.

دومین روز از مذاکرات مسکو دیروز در شرایطی برگزار شد که در روز اول ایران پیشنهادهای پنج‌گانه خود را به نمایندگان شش قدرت جهانی اعلام کرده و از آنها خواسته بود که موضع خود را درباره این پیشنهادهای مشخصا درباره موضوع حق غنی‌سازی ایران اعلام کنند.

اما نمایندگان کشورهای غربی که تا روز سه‌شنبه از ایران برای اعلام موضع خود فرصت خواسته بودند، نه تنها پاسخ روشنی به ایده‌های هیأت مذاکره‌کننده ایرانی نداشتند بلکه در مسکو سعی کردند به قطعنامه‌های شورای امنیت علیه ایران بازگردند. گروه 5+1 در روز دوم مذاکرات با طرح خواسته‌های خودشان که یکی از آنها تعلیق غنی‌سازی بود مذاکرات را به سمت عدم‌توافق بین طرفین پیش بردند؛ چه، ایران پیش از مذاکرات اعلام کرده بود که به هیچ‌وجه حاضر به پذیرش تعلیق غنی‌سازی نیست که غربی‌ها آن را مطرح می‌کنند.

اصرار غرب بر طرح چنین موضوعی از روز اول مذاکرات هم روشن بود؛ آنجا که مایکل مان سخنگوی آمریکایی کاترین اشتون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در یک اظهارنظر حیرت‌آور در جمع خبرنگاران گفت که در ان‌پی‌تی حق غنی‌سازی برای هیچ کشوری در نظر گرفته نشده است.

این موضوع را پیش‌تر دو روزنامه آمریکایی واشنگتن پست و نیویورک تایمز طرح کرده بودند. در پاسخ به این ادعا هونگ لی، سخنگوی وزارت امور خارجه چین اعلام کرد که ایران به عنوان یک دولت عضو پیمان منع اشاعه تسلیحات هسته‌ای (ان‌پی‌تی) از حق استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای برخوردار است.

بر همین مبنا روز گذشته رسانه‌های غربی در تلاش بودند تا چهره‌های شکست خورده از مذاکرات مسکو را به نمایش بگذارند اما سرگئی ریابکوف معاون وزیر امور خارجه روسیه فضای مذاکرات نمایندگان آمریکا، انگلیس، روسیه، فرانسه، چین و آلمان با ایران را سازنده و دوستانه خواند. او درعین‌حال تأکید کرد که شش کشور نتوانستند ایران را به توقف غنی‌سازی 20 درصد و تعطیلی تأسیسات فوردو متقاعد کنند.

5+1 در گفت‌وگوهای استانبول 2 بر استمرار مذاکرات بر مبنای ان‌پی‌تی تأکید کرد، اما در گفت‌وگوهای بغداد رویکرد خود را تغییر داد و یک‌بار دیگر بر قطعنامه‌های شورای امنیت و شورای حکام به عنوان مبنای کار تأکید کرد. ایران بارها تأکید کرده است که به عنوان امضاکننده پیمان منع گسترش جنگ‌افزارهای هسته‌ای، از حق غنی‌سازی اورانیوم برای مصارف صلح‌آمیز برخوردار است.

بحث‌های جدی ایران

ایران در مذاکرات بغداد که سوم و چهارم خردادماه برگزار شد، پنج پیشنهاد را مطرح کرده بود که در آخرین گفت‌وگوی تلفنی سعید جلیلی و کاترین اشتون قرار شد در مسکو مذاکرات بر محور این پنج پیشنهاد باشد. ادامه هدفمند گفت‌وگوها، برداشتن گام‌های متقابل، روشن بودن چارچوب و مسیر گفت‌وگوها و بالاخره به رسمیت شناختن حق غنی‌سازی برای ایران در چارچوب ان‌پی‌تی از مهم‌ترین محورهای پیشنهادی ایران برای این مذاکرات بوده است. دیروز هم خبرگزاری‌ها نوشتند که مهم‌ترین خواسته ایران این است که حق این کشور برای غنی‌سازی اورانیوم و مسائل مربوطه توسط جامعه بین‌المللی به رسمیت شناخته شود اما گروه 5+1 در این مذاکرات براساس قطعنامه‌های شورای امنیت وارد راهبرد فشار شده است.

این درحالی است که دیپلمات‌های عضو هیأت مذاکره‌کننده ایرانی به خبرگزاری‌ها گفته‌اند که ایران در روز اول مذاکرات مسکو به طرف غربی اعلام کرد که قطعنامه‌های شورای امنیت نمی‌تواند مبنای مذاکرات باشد. دیپلمات‌های مطلع در مسکو می‌گویند که روسیه کاملاً اذعان دارد که ایران بحث‌های جدی و عمیقی را در مسکو آغاز کرده و گروه 5+1 آمادگی این بحث‌ها را نداشته است.

هیأت ایرانی در روز اول مذاکرات مسکو بحث‌هایی را مبنی بر اینکه قطعنامه‌های شورای امنیت غیرقانونی است و نمی‌تواند مبنای مذاکرات باشد پیش کشید و بنا به گفته دیپلمات‌ها این موضوع به‌طور مکتوب هم تحویل طرف مقابل شد. در جلسه روز اول بعد از بحث‌های مفصل ایران طرف غربی اعلام کرد که دیگر هیچ سؤال ندارد اما چون آماده این حجم از مطلب نبوده تا دیروز برای جواب دادن از ایران وقت خواست.

روس‌ها که نمی‌خواهند مذاکرات مسکو بدون هیچ نتیجه و دستاوردی تمام شود تلاش‌هایی را برای ایجاد یک ابتکار در این مذاکرات به کار گرفتند؛ ابتکاری که مبنای آن به نظر می‌رسد مقاله‌ای باشد که ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه اسفندماه سال گذشته در رسانه‌های روس منتشر کرد.

پوتین در این مقاله نوشته بود: روسیه پیشنهاد می‌کند تمام تحریم‌های موجود علیه تهران از جمله تحریم‌های یکجانبه در مقابل قرار گرفتن تمام فعالیت هسته‌ای ایران تحت کنترل مطمئن و همه‌جانبه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی لغو شود.

پوتین اما دیروز در شرایطی که مذاکرات مسکو در حال انجام بود و بحث بازگشت به همان پیشنهادش در این مذاکرات مطرح شده بود، در مکزیک و در حاشیه اجلاس 20 با باراک اوباما همتای آمریکایی‌اش دیدار کرد و مشترکا با او بیانیه‌ای را امضا کرد که ادعا می‌کرد تهران باید «#171؛ اقداماتی جدی با هدف احیای اعتماد بین‌المللی»؛ با ماهیت منحصرا صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای خود انجام دهد.

اگرچه گفته می‌شود ایران توافقی ضمنی به پیشنهاد روسیه نشان داده است اما آن بیانیه‌ای که پوتین و اوباما امضا کرده‌اند به‌خودی‌خود بر روند موفقیت‌آمیز مذاکرات اثر می‌گذارد.